

УДК 657

Гузенко О. П., к. е. н., доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4002-2629>

Криворізький навчально-науковий інститут

Донецького юридичного інституту МВС України,

м. Кривий Ріг, Україна

ПРОБЛЕМАТИЧНІ АСПЕКТИ В СФЕРІ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Аудиторська діяльність виступає одним із провідних напрямків роботи, який покликаний забезпечити накопичення інформаційного ресурсу в системі оцінювання діяльності господарюючих суб'єктів. На основі створеної інформаційної площини аудитором виносяться судбоносні рішення в сфері оцінювання якісного рівня функціонування господарюючого суб'єкта. Сьогодні аудиторська діяльність в Україні в основному виконує послуги з підтвердження ступеня обґрунтованості інформації даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємств. Крім того, аудитори проводять супутні аудиторській діяльності роботи, котрі здійснюються за договорами, в яких чітко вказується, що ці роботи не є аудитом чи перевіркою. Ці роботи є різними аудиторськими послугами, які представлено консультаціями аудиторської фірми, про виконання яких домовилися клієнт і аудитор, вони не вимагають аудиторських висновків про достовірність бухгалтерської звітності та іншої обліково-фінансової інформації. Дослідження доводять незалежно від видів аудиторської роботи проблематичними є питання її законодавчого забезпечення, рівня кваліфікації аудиторів та здатності суб'єктів господарювання надати повну інформацію для їх роботи. Враховуючи зазначене актуальності та сучасності набирає питання вирішення проблем аудиторської діяльності з урахуванням сучасних кризових явищ в середовищі, яке супроводжує діяльність суб'єктів господарювання.

Актуальність обраного напрямку дослідження підкреслюють чисельні наукові праці, які присвячено проблемам проведення аудиторської діяльності та надання аудиторських послуг. Серед науковців варто відзначити таких як: Стасишен М.С. та Піча Ю. В [1], Брадул О. М., Шепелюк В. А., Ільїна С. Б., Юнацький М. О., Хорошенюк А. П., Брадул Т.В. [2], Баранова А.О., Наумова Т. А., Кашперська А. І [3], Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О.[4], Огійчук М. Ф. та Утенкова К. О [5] та інших. У своїх дослідженнях науковці розкривають рольові та проблемні аспекти аудиторської

діяльності, проте обмежено надають інформацію про ситуації, які викликали появи негативних факторів впливу на якісне проведення процедур даного виду.

Звернення до праць Стасишен М. С. та Піча Ю. В. [1] та Брадул О. М., Шепелюк В. А., Ільїна С. Б., Юнацький М. О., Хорошенюк А. П., Брадул Т. В. [2] показало, що основними проблемами надання аудиторських послуг в Україні є:

- недосконалість методичних та теоретичних розробок з аудиторського контролю;

- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів;

 - недотримання аудиторами якості аудиторських послуг;

 - відсутність штрафів та покарань за недостовірність звіту аудитора;

 - низька довіра до аудитора;

- відсутність чіткого механізму формування ціни аудиторських послуг та відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту.

В свою чергу Баранова А. О., Наумова Т. А., Кашперська А. І. [3], виділяють ще кілька проблем, які стосуються розвитку аудиторської діяльності в Україні:

- значний негативний вплив «тіньового» бізнесу; негативний вплив дослівного перекладу закордонних стандартів і концепцій без врахування особливостей економічного розвитку нашої країни;

 - відсутність типових форм документів з аудиту;

- громадські професійні організації обліковців не є масовими, тому це стримує процес обговорення та вирішення проблемних питань практики обліку та аудиту.

Варто зазначити, що правову основу аудиторської діяльності в Україні забезпечує Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [6], який дав поштовх до розширення ринку споживчих послуг аудиту, так як в ринок включаються не тільки представники великого, а й середнього бізнесу. Безумовно цей закон спрямований на радикальну зміну принципів аудиторської діяльності, впровадження нової системи регулювання та нагляду за нею, а також підвищення вимоги до якості аудиторських послуг, розширено коло юридичних осіб, які зобов'язані оприлюднити фінансову звітність разом з аудиторським звітом. Згідно з цими змінами проводити щорічний аудит повинні підприємства, що представляють суспільний інтерес і середні підприємства. Проте вказаний законодавчий акт не вирішує усіх існуючих проблем в практичній діяльності аудитора.

Так, звернення до правових інструментів, які вітчизняний аудитор має в своєму арсеналі показало, що їх адаптації у практичній діяльності в окремих випадках є проблематичною. Як правило це пов'язано з тим, що законодавчі регулятори в сфері підприємницької діяльності зазнають періодичних змін, які, як правило, з запізненням узгоджуються з окремими правовими положеннями в аудиторських нормативних актах.

Крім того, суб'єкти господарювання, при проведенні аудиторських перевірок, які до речі мають характер підприємницької діяльності та мають платний принцип надання послуг, не завжди висвітлюють повну картину ведення бізнесу, обмежують пакет обліково-фінансових документів, що в свою чергу призводить до появи суб'єктивної думки аудитора, котра не відображає реального стану речей. Нагадаємо проблема проведення аудиторської діяльності та надання аудиторських послуг не є новою. Її основу було закладено, ще в періоди оцінювання результатів ревізійної роботи, особливо з позиції правового регулювання, етапів проведення та формування загальних висновків по аудиторських перевірках.

В певній мірі аудиторські послуги спираються на інструменти ревізійної роботи, проте мають свою специфіку та обмеженні рішеннями суб'єктів господарювання, які виступають їх безпосередніми замовниками. Ми вважаємо таке явище також породжує ряд проблематичних аспектів у діях аудитора, проте законодавча площина відповіді на дане питання не має.

На погляд Долбнева Д. В. [6], першою і фундаментальною проблемою в аудиті є відсутність чіткого та однозначного термінологічного апарату, який є базою для розуміння сутності аудиту, його місця, завдань та ролі в системі господарського контролю.

Ми поділяємо думку Бессонова Г. П. [7], що одна із основних проблем в аудиторській діяльності є недостатній контроль якості аудиторських послуг. Відсутність практичного досвіду аудиторів і необхідних ресурсів, а також тісний ринок призводять до того, що аудиторські фірми не можуть якісно виконувати аудиторські завдання, за які вони беруться.

Таким чином, дослідження поставленої проблеми надало змогу зробити ряд висновків. Для вирішення проблем аудиторської діяльності в Україні має відбуватися не лише за рахунок оновлення змістовності законодавчого регулятора, а перш за все, за рахунок його узгодженості з іншими правовими документами, які задіяні в перевірках. Крім того, потребує вдосконалення процедура підвищення кваліфікаційного рівня аудиторів з врахуванням досвіду зарубіжних колег. Разом з тим, потребує окремого законодавчого блоку процедура проведення внутрішнього аудиту, що сприятиме вирішенню ряд проблем, які виникають між аудитором та замовником аудиторської послуги.

Список літератури

1. Стасишен М. С., Піча Ю. В. Основи аудиту. Схеми, графіки, таблиці : навч. посібник. К. : Каравела, 2018. 192 с.
2. Брадул О. М. та ін. Аудит : підручник (в двох частинах) ; за ред. Грушко В. І.; 4-те вид. доп. і перероб. К. : Видавництво Ліра-К, 2019. 324 с.
3. Баранова А. О., Наумова Т. А., Кашперська А. І. Аудит : навч. посібник. Х. : ХДУХТ, 2017. 246 с.
4. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит: методика і організація : навч. посібник; 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.
5. Огійчук М. Ф., Утенкова К. О. Організація і методика аудиту : навч. посібник. К. : Алерта, 2016. 304 с.
6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. Відомості Верховної Ради України(ВВР): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
7. Долбнева Д. В. Сучасний стан і напрями удосконалення аудиторської діяльності в умовах європейської інтеграції України та застосування міжнародних стандартів. Економіка та держава. 2018. №2. С. 72–76.
8. Бессонова Г. П. Проблеми розвитку аудиту і аудиторських послуг в Україні. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8429>.